

**ศึกษาความเชื่อเรื่องเปรตในประเพณีสารทเดือนสิบ: กรณีศึกษาประชากร
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช**

**A STUDY OF THE BELIEF ON PETAIN SART DUAN SIB TRADITION:
A CASE STUDY OF POPULATION IN MUANG DISTRICT
OF NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

วิญญูชน เหา่ตระกูล*

Vinyoochon Howtragool

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาเรื่องเปรตที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนา 2. เพื่อศึกษาระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเปรตในประเพณีสารทเดือนสิบตามหลักพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า เปรตหมายถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว หรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้วและไปเกิดยัง เปรตวิสัยในนรก เพราะในขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่ได้ทำบาปกรรมไว้ เปรตที่ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปในวันสารทเดือนสิบนั้นคือ “ปรตตูปชีวีเปรต” ซึ่งปรตตูปชีวีเปรตเป็นเปรตจำพวกเดียวเท่านั้นที่อาจจะรับส่วนบุญกุศลที่ญาติมิตรของตนอุทิศให้ จึงทำให้เกิดเป็นประเพณีสารทเดือนสิบที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้วและได้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนประชาชนชาวตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับของการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่าประเพณีสารทเดือนสิบมีความสำคัญต่อชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่ทำให้ลูกหลานได้ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว และยังได้แสดงออกถึงความกตัญญูต่องานที่ต่อบรรพชน และยังถือเป็นช่วงเวลาแห่งการรวมญาติประจำปีของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับการจัดหมฺรึบในอนาคต ควรพัฒนาในด้านความสวยงาม ดุติ แต่ต้องคำนึงถึงเครื่องอุปโภคบริโภคที่ใส่ในหมฺรึบ เพราะพระภิกษุสงฆ์จะใช้สิ่งของที่บรรจุในหมฺรึบนี้ในการดำรงเพศสมณะช่วงเข้าพรรษา การตั้งเปรต- ชิงเปรตในอนาคตนั้น ในแต่ละวัดควรจะมีสถานที่สำหรับการตั้งเปรตให้ชัดเจน มีผู้ที่คอยจัดระเบียบสำหรับผู้คนที่ชิงเปรต เพื่อมิให้เกิดการชิงเปรตก่อนกำหนดและมีหน้าที่ให้สัญญาณชิงเปรต และสถานที่จัดกิจกรรมประเพณีสารทเดือนสิบควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบแก่ผู้ที่เข้าร่วมประเพณีให้มากขึ้น ควรจัดสถานที่วัดให้สะอาดและเหมาะสม ส่วนการจัดกิจกรรมสารทเดือนสิบภาครัฐนั้นควรจัดในสถานที่เดียว และควรมีการให้ความรู้ต่างๆเกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบและสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ได้จากการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบตามจุดต่างๆในสถานที่จัดงานด้วย

*นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำสำคัญ : ความเชื่อเรื่องเปรตในประเพณีสารทเดือนสิบ

ABSTRACT

The purposes of this study aimed to investigate Peta appeared in the Buddhist scriptures, the levels of participation in the Sart Duan Sib tradition, as well as guidelines for the development of ritual activities related to beliefs in Peta in Sart Duan Sib tradition according to the Buddhism principles.

The findings of the study showed that Peta refers to the dead who passed way or was re-born in the hell because of worse Karmas. In fact, Peta whom the people in Nakhon Si Thammarat province has devoted the merit in Sart Duan Sib tradition is so-called "Paradattupa jiviPeta", who receives the portion of merits only from their relatives. It is true that the objectives of Sart Duan Sib tradition are to give merits to the ancestors who passed away, as well as to inherit this ritual ceremony from old generations to young generations.

In addition, the people's participation in the Sart Duan Sib tradition held in Muang District, Nakhon Si Thammarat province was rated at a higher level, meanwhile their opinions towards the Sart Duan Sib tradition in Muang District, Nakhon Si Thammarat province was rated at a highest level in terms of the children's dedication of merits to their ancestors, followed by expressing children's gratitude to their ancestors, and the time of annual family reunion in Nakhon Si Thammarat province.

Lastly, the Mhrab arrangement in the future should be developed for its aesthetic looks, which were concerned with the consumers putting in the Mhrab. This was because monks would use the items contained in the Mhrab for living during their Buddhist lent. For the better Tung Peta - Ching Peta, each monastery should well-prepare a place for Tung Peta, as well as well-organized people should be responsible for signaling the Ching Peta to prevent the Ching Peta prematurely. Event Sart Duan Sib tradition should be more given knowledge for those who joined the tradition. The temple area should be clean and suitable. The Sart Duan Sib events organized by the government sector should be held in one place, and should be provided with the knowledge about Sart Duan Sib tradition and Buddhist doctrines in many different events.

Keywords : Beliefs in Peta in Sart Duan Sib Ritual Ceremony

บทนำ

ประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวนครศรีธรรมราชมีความเชื่อว่าเป็นประเพณีทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้วและไปเกิดเป็นเปรตในนรกภูมิ จึงเป็นการแสดงถึงความกตัญญูต่องานบุญกุศล และถือเป็นช่วงเวลาที่ยุติธรรมได้มาพบปะสังสรรค์ พุดคุย เสริมสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์กันในครอบครัวเป็นอย่างดี เพราะลูกหลานเดินทางกลับมายังภูมิลำเนาเพื่อทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับเปรต

ที่เป็นบรรพบุรุษของพวกเขา ทำให้ความเชื่อเรื่องเปรตที่ปรากฏในประเพณีสารทเดือนสิบเปรียบเสมือนสิ่งที่คอยยึดโยงลูกหลานให้ทำการสืบทอดประเพณีสารทเดือนสิบนี้ต่อไป¹

ประเพณีสารท หรือ (สา-ระ-ทะ) หมายถึงเทศกาลทำบุญสืบเดือนสิบโดยนำพืชพรรณธัญญาหารมาปรุงเพื่อถวายแด่พระสงฆ์ อีกความหมายหนึ่ง สารท หมายถึง ถูไปไม่ร่วงเริ่มต้นในเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน² สำหรับประเพณีสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นประเพณีประจำจังหวัด โดยมีการจัดประเพณีทั้งภาครัฐและเอกชน³ ประเพณีสารทเดือนสิบจะเริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำเดือน 10 จนถึงวันแรม 15 ค่ำเดือน 10 โดยมีการนำเครื่องเซ่นไหว้ที่เรียกว่า หมูรับ หมูรับประกอบด้วยขนมเช่นไหว้ 5 ชนิด คือ ขนมลา ขนมพอง ขนมบ้า ขนมดีซำ และขนมไข่ปลา ซึ่งขนมแต่ละอย่างจะมีความหมายแตกต่างกันออกไป⁴ นอกจากขนมทั้ง 5 ชนิดแล้วยังมีข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และเครื่องครัวต่างๆ บรรจุลงไป เป็นการแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรและความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษของตนที่ได้เกิดเป็นเปรตนั่นเองไปยังวัดใกล้บ้านหรือที่ภูมิลำเนาเดิม ตามความเชื่อว่าบรรพบุรุษเคยทำบุญที่วัดใดก็ให้ลูกหลานกลับไปยังวัดนั้นตามเดิม มิฉะนั้นบรรดาบรรพบุรุษจะมารับส่วนบุญไม่ได้ เพราะไม่คุ้นเคยสถานที่อื่น จึงเป็นเหตุให้ลูกหลานต้องกลับมายังภูมิลำเนาเดิมทุก ๆ ปีในช่วงเวลาดังกล่าว

หัวใจของประเพณีสารทเดือนสิบนั้นคือความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ยังมีชีวิตอยู่หรือได้ล่วงลับไปแล้ว⁵ โดยมีความเชื่อว่าบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วจะไปชดใช้กรรมเป็นเปรตในนรก “เปรต” เป็นภาษาสันสกฤต ตรงกับคำในภาษาบาลีว่า “เปต” แปลว่า “ผู้ละไปแล้ว” ซึ่งบรรพบุรุษที่ได้กระทำความชั่วในขณะที่ยังเป็นมนุษย์ได้เสียชีวิตไปก็จะไปเกิดเป็นเปรตในนรกและได้รับความทุกข์ทรมาน ทำให้ลูกหลานที่มีชีวิตอยู่ได้เกิดความห่วงหาอาทรว่าบรรพบุรุษของตนจะใช้ชีวิตอยู่อย่างไร จึงเกิดประเพณีสารทเดือนสิบขึ้นมาเพื่อให้ลูกหลานได้ร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรดาเปรตเหล่านั้น ประเพณีนี้เป็นการแสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษได้อย่างชัดเจนมาก และทำให้สมาชิกในครอบครัวได้กลับมาพบหน้ากัน ซึ่งทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกันในหมู่เครือญาติ

เนื่องจากในอดีตนั้นการทำขนมทั้ง 5 อย่างของประเพณีสารทเดือน 10 ต้องช่วยกันทำทั้งครอบครัว เพราะมีกระบวนการที่ละเอียดอ่อนและใช้เวลานาน แต่ในปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีได้ช่วยให้การทำขนมที่มีกระบวนการยุ่งยากซับซ้อนและใช้เวลากลับกลายเป็นขนมที่มีวางขายทั่วไปตลอดปี จึงทำให้ประเพณีที่ลูกหลานต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำของเซ่นไหว้บรรพบุรุษและสร้างความสามัคคี กันในครอบครัวเริ่มลดน้อยลง นอกจากนี้การมีวิทยาการสมัยใหม่ที่สามารถพิสูจน์ปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้

¹ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551), หน้า 44.

² ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 : เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 4 ธันวาคม 2554, หน้า 1123.

³ บุญเสริม แก้วพรหม(บรรณาธิการ), สารนครศรีธรรมราช ฉบับพิเศษ เดือนสิบ '49 ที่ระลึกในการจัดงานประเพณีเทศกาลเดือนสิบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2549, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์, 2549), หน้า 15.

⁴ ทศนัย นวลวิสัย, เดือนสิบ'41 ที่ระลึกในการจัดงานประเพณีเทศกาลเดือนสิบ ประจำปี 2541 จังหวัดนครศรีธรรมราช, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นาคร, 2541), หน้า 20.

⁵ สืบพงศ์ ธรรมชาติ, สารจังหวัดนครศรีธรรมราชฉบับพิเศษ “เดือนสิบ'47” ที่ระลึกในการจัดงานประเพณีสารทเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2547, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์, 2547), หน้า 20.

จนทำให้ผู้คนยุคใหม่มองว่าเรื่องของเปรต มีไข่เรื่องที่มีอยู่จริง จึงทำให้ประเพณีที่ปฏิบัติกันมาเริ่มกลายเป็นสิ่งมลายสำหรับคนรุ่นใหม่ และด้านการคมนาคมในปัจจุบันการเดินทางไปมาสะดวกสบายและรวดเร็ว ทำให้แต่ละครอบครัวที่แยกออกไปเป็นครอบครัวเดี่ยวส่วนใหญ่ยังกลับมาร่วมปฏิบัติประเพณียังบ้านเกิดตามเดิม ซึ่งแม้ว่าสมาชิกครอบครัวเหล่านั้นจะยังกลับมาร่วมประเพณีทำบุญอุทิศให้แก่บรรพบุรุษ แต่สิ่งที่เป็นคุณค่าจากประเพณีกลับเริ่มลดความสำคัญลงไปในกลุ่มวัยรุ่นหลัง เป็นเหตุให้ทั้งความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของเครือญาติ และจิตสำนึกด้านความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้วลดลง และยังส่งผลต่อ ความเชื่อเรื่องเปรตที่เปรียบตั้งอุปายที่น่าลูกหลานกลับมายังภูมิสำเนาเพื่อทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้บรรพบุรุษจากผลกระทบทำให้ประเพณีสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่กระทำมาตั้งแต่อดีตเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือเริ่มลดความสำคัญลงไป จนผู้คนเริ่มละเลยคุณค่าที่แฝงใน ประเพณีสารทเดือนสิบ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเปรตที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบและศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเปรตใน ประเพณีสารทเดือนสิบตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะได้ทราบถึงความเชื่อเรื่องเปรตที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง สำนวจระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเปรตในประเพณีสารทเดือนสิบตามหลักพระพุทธศาสนาควรจะเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่จะอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามและสืบต่อประเพณีประจำจังหวัดที่เปรียบตั้งสิ่งที่แสดงถึง อัตลักษณ์ของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเรื่องเปรตที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเปรตในประเพณีสารทเดือนสิบ

ตามหลักพระพุทธศาสนา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเปรตที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา ได้สืบค้นข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์จากเครื่องมือและแหล่งข้อมูล ดังนี้

1.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิได้แก่ การสืบค้นข้อมูลจากเอกสารพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อรรถกถา วิธานิพนธ์ วารสาร และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสารทเดือนสิบโดยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเปรตที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถาอื่นๆ ประเด็นเกี่ยวกับ

1. ความหมายของคำว่าเปรต
2. ความเชื่อเรื่องเปรต
3. ชนิดของเปรต

1.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ๓ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์ผู้ประกอบพิธีกรรม จำนวน 2 รูป นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประชาชนผู้ผ่านการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ จำนวน 5 ท่าน จำนวนทั้งหมด 10 รูป/คน โดยมีประเด็นคำถาม 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การจัดหมรับ

ประเด็นที่ 2 การตั้งเปรต-ชิงเปรต

ประเด็นที่ 3 สถานที่ในการจัดกิจกรรม

ใช้ระยะเวลาในการลงภาคสนาม 1 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2560 จนถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2560

2. การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล เป็นกลุ่มคนที่เคยผ่านการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกจากประชากรที่เข้ามาทำบุญในวัดต่างๆที่อยู่ในตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากจำนวน 44,520 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คนโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ การศึกษาและอาชีพตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของ ไลเคิร์ต (Likert) จำนวน 7 ข้อในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ความถี่ในการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเด็นที่ 2 ความพึงพอใจในการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเด็นที่ 3 ความเข้าใจในความหมายของประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเด็นที่ 4 ความเข้าใจถึงจุดประสงค์ของประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเด็นที่ 5 ความสำคัญของประเพณีสารทเดือนสิบต่อชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเด็นที่ 6 อัตลักษณ์ของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นผลมาจากประเพณีสารทเดือนสิบ

ประเด็นที่ 7 การเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบในปีต่อไป

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ลงเก็บข้อมูลภาคสนามในระหว่างวันที่ 16 กันยายน - 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 กับกลุ่มตัวอย่างในช่วงเทศกาลงานบุญสารทเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงสถานการณ์ในขณะแจกแบบสอบถาม โดยแจกให้กับผู้ที่เข้าร่วมทำบุญในประเพณีสารทเดือนสิบ หรือมาจับจ่ายใช้สอยสิ่งของที่นำไปประกอบพิธีกรรมในประเพณีสารทเดือนสิบ ผลปรากฏว่าผู้คนส่วนใหญ่ที่เข้าวัดในช่วงนั้นคือชาวบ้านที่เข้ามาทำบุญในประเพณีสารทเดือนสิบ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลในด้านนี้ครบถ้วน และในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป spss เพื่อหาค่าร้อยละ (percentage) สำหรับหาค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน และจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 ใช้หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient)

ผลการศึกษา

1. เปรตที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

เปรตหมายถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว หรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้วและไปเกิดยังเปตวิสัยในนรก เพราะในขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่ได้ทำบาปกรรมไว้ และจะมีรูปร่างต่าง ๆ ตามผลกรรมที่ตนได้ทำมาตามความเชื่อในเรื่องเปรตนั้นมาจากเรื่องปุพเปตพลีที่ว่าด้วยเรื่องราวของพระเจ้าพิมพิสารที่ได้ทำบุญกุศลอย่างมาก แต่มิได้กรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลนั้นให้แก่บรรดาญาติพี่น้องของพระองค์ ทำให้ในเวลาบรรทมพระองค์จึงถูกญาติพี่น้องมารบกวน พระพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำให้พระองค์อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรดาญาติและบรรพบุรุษจึงเกิดเป็นความเชื่อเรื่องเปรต ซึ่งเปรตนั้นมีอยู่หลายชนิดตามผลกรรมที่ตนได้ทำไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ โดยเปรตอาศัย ณ เปตติวิสัยภูมิ คือภูมิเปรต ในคัมภีร์ต่าง ๆ ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าเป็นนรกแต่อย่างใด เพียงแต่กล่าวว่า เป็นภูมิอีกภูมิหนึ่ง โดยในพระไตรปิฎกได้ปรากฏเรื่องราวของเปรตหลายชนิดในพระสูตรต่าง ๆ อาทิ เปรตที่ปรากฏใน พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ปฐมวรรค⁶ เปรตที่ปรากฏใน พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ทุติยวรรค⁷ เปรตที่ปรากฏใน พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย เปตวัตถุ⁸ เป็นต้น แต่เปรตที่ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ในวันสารทเดือนสิบนั้น คือ “ปรตตูปชีวีเปรต” ปรตตูปชีวีเปรตเป็นเปรตจำพวกเดียวเท่านั้นที่อาจจะรับส่วนบุญกุศลที่ญาติมิตรของตนอุทิศให้ทั้งนี้เพราะเปรตพวกนี้มีอกุศลเบาบาง และเมื่อตายไปแล้วไปเกิดในเปตภูมิ เป็นเหตุที่ทำให้มนุษย์ต้องทำการเช่นไหว้จนเกิดเป็นประเพณีและถือเป็นการแสดงความกตัญญูต่เวทีต่อบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว จากการที่ลูกหลานต้องทำบุญไปให้เปรตเหล่านี้ จึงทำให้เกิดเป็นประเพณีสารทเดือนสิบและได้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีสารทเดือนสิบ หมายถึง พฤติกรรมการทำบุญที่พุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราชกระทำติดต่อกันมาเป็นเวลานานโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยประเพณีทำบุญสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีสำคัญที่คนนครศรีธรรมราชได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นประเพณีสำคัญที่แสดงออกถึงความกตัญญูต่เวที และการรวมญาติประจำปีของพุทธศาสนิกชนชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งถือเป็นประเพณีที่ทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันในครอบครัวเพราะญาติพี่น้องทุกคนจะมารวมตัวกันช่วงประเพณีนี้ทุกปีและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนและสังคมอีกด้วย ประเพณีสารทเดือนสิบนั้นจะเริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบจนถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ ซึ่งมีขนบที่มีความหมายต่าง ๆ อุทิศให้บรรดาบรรพบุรุษเหล่านั้นผ่านพระสงฆ์ผู้ทำพิธี

2. ระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ

ระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบของชาวตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 35-60 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาเป็นกลุ่มของนักเรียนและนักศึกษา โดยทั้งหมดเป็นประชาชนที่เคยผ่านการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบพบว่า โดยภาพรวมประชาชนชาว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

⁶ ส.ส. (ไทย) 16/203-211/304-307.

⁷ ส.ส. (ไทย) 16/212-221/308-311.

⁸ ขุ.เปต. (ไทย) 26/4/168

มีระดับเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่มีความสำคัญกับชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชมากที่สุด เนื่องจากประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างมากเพราะประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่ทำให้ลูกหลานได้ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยายและญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว และยังได้แสดงออกถึงความกตัญญูต่อบรรพชน และถือเป็นประเพณีที่ได้รวมญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลได้พบปะพูดคุยกัน ซึ่งทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันในครอบครัวและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนและสังคมอีกด้วย

3. แนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเปรตในประเพณีสารทเดือนสิบตามหลักพระพุทธศาสนา

3.1 การจัดหมรับนั้นไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน แต่มักจะประกอบด้วย ขนมทั้ง 5 อย่างได้แก่ขนมลา ขนมสะบ้า ขนมดีซำ ขนมไข่ปลา และขนมพองรวมทั้งเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องครัวและ เครื่องเทศใส่ลงไปในภาชนะ โดยการจัดหมรับยังต้องคำนึงถึงสิ่งของที่ใช้ชีวิตประจำวัน ด้วยความคิดที่ว่าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วจะใช้ชีวิตลำบากจึงต้องอุทิศสิ่งของเหล่านี้ไปเพื่อให้บรรพบุรุษได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสบายขึ้น ซึ่งถือเป็นการแสดงถึงความกตัญญู ระลึกถึงบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว และแสดงถึงสายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย เนื่องจากสิ่งของที่อยู่ในหมรับนั้นจะเป็นทั้งข้าวของเครื่องใช้ และอาหารไปถวายแก่พระสงฆ์ในช่วงเข้าพรรษาที่จะมาถึงภายหลังช่วงสารทเดือนสิบ ส่วนการจัดหมรับในอนาคต ควรพัฒนาในด้านความสวยงาม ดูดี แต่ต้องคำนึงถึงเครื่องอุปโภคบริโภคที่ใส่ในหมรับไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ หรืออาหารแห้ง เครื่องครัว ตามความเชื่อว่าจะสามารถนำสิ่งของเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในนรกได้ นอกจากนี้ในช่วงเข้าพรรษาพระภิกษุสงฆ์จะใช้สิ่งของที่บรรจุในหมรับนี้ในการดำรงเพศสมณะตลอด 3 เดือน

3.2 การตั้งเปรต- ชิงเปรตนั้นเป็นการที่ลูกหลานนำหมรับ ซึ่งจัดด้วยขนมทั้ง 5 อย่าง รวมทั้งเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องครัวและ เครื่องเทศ มาตั้งไว้ในที่ที่เหมาะสมทั้งที่บ้าน ที่วัด มีความหมายว่าลูกหลานได้ละในสิ่งของเหล่านั้นแล้วเพื่ออุทิศให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยผ่านพิธีกรรมทางพุทธศาสนาคือพิธีบังสุกุล เรียกว่า ตั้งเปรตและเมื่อเสร็จพิธีบังสุกุลแล้ว ก็จะมีชาวบ้านคนอื่นมาชิงหมรับหรือสิ่งของที่เร้วางไว้ในทันที เรียกว่าชิงเปรต บางคนก็จะชิงเปรตเพื่อนำสิ่งที่ดีนั้นไปโปรยยังเรียกสวนไร่นาของตน โดยมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งมงคล เป็นสิ่งที่บรรดาบรรพบุรุษได้ให้พรไว้ ทำให้พืชออกดอกผลอุดมสมบูรณ์ และการชิงเปรตนั้นบางแห่งก็มีการจัดเป็นการละเล่น สิ่งนี้ถือเป็นการเสริมสร้างความสนุกสนานและความสามัคคีกันระหว่างชุมชนได้อีกด้วย เพราะการชิงเปรตที่จัดขึ้นในบางแห่งนั้นจะนำหมรับไปตั้งไว้บนเสาที่ข่มไปด้วยน้ำมัน ซึ่งไม่สามารถขึ้นไปชิงได้ด้วยตัวคนเดียว ต้องร่วมด้วยช่วยกันระหว่างเพื่อนหรือชาวบ้านในชุมชนที่ร่วมการละเล่นนี้ เป็นการละเล่นที่สนุกสนานแฝงไปด้วยคติธรรมในการตั้งเปรต- ชิงเปรตในอนาคตนั้น ในแต่ละวัดควรจะมีสถานที่สำหรับการตั้งเปรตให้ชัดเจน และมีผู้ที่คอยจัดระเบียบสำหรับเยาวชนและผู้คนที่ชิงเปรต เพื่อมิให้เกิดการชิงเปรตก่อนกำหนดและมีหน้าที่ให้สัญญาณชิงเปรต เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิธี นอกจากนั้นผู้ที่เข้าร่วมการชิงเปรตควรระวังมิให้เกิดอุบัติเหตุต่อผู้อื่นและเป็นการดำรงไว้ซึ่งความดีงามของประเพณีสารทเดือนสิบอีกด้วย

3.3 สถานที่จัดกิจกรรมสารทเดือนสิบที่เป็นพิธีกรรมนั้นจะจัดกันในวันที่เป็นวัดบ้านเกิด โดยมีความเชื่อว่าบรรดาบรรพบุรุษที่เป็นเปรตไม่สามารถไปรับส่วนบุญส่วนกุศลในที่อื่นได้นอกจากวัดใกล้บ้านของตนหรือวัดที่ตนได้ทำบุญเป็นประจำเมื่อครั้งมีชีวิต ทำให้ลูกหลานต้องกลับมาเยี่ยมภูมิลำเนาหรือบ้านเกิดของตน

ทุกปีเพื่อทำการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลที่วัดเดิม โดยมีพระสงฆ์เป็นสื่อกลางในพิธีและผู้เข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบก็จะได้ฟังธรรมะของพระพุทธรเจ้าจากการเทศนาของพระภิกษุสงฆ์ในพิธีนี้ ซึ่งเป็นสิริมงคลและเป็นแนวทางในการใช้ชีวิต นอกจากนี้ยังมีภาครัฐที่จะจัดการแห่หมຶរបຂອງหน่วยงานราชการต่างๆ ไปวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งจะดำเนินการในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 และยังมีการประกวดความสวยงามของ หมຶរប และขบวนแห่หมຶរប รวมทั้งการจัดงานแสดงมหรสพต่างๆ ทั้งที่วัดต่างๆ สนามหน้าเมือง หรือ ที่บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 84(ทุ่งท่าลาด)ด้านสถานที่จัดกิจกรรมสารทเดือนสิบภาคประชาชนในอนาคตก็คือที่วัดเช่นเดิม แต่ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบแก่ผู้ที่ เข้าร่วมประเพณีให้มากขึ้นและตรงประเด็น ดังนั้นพระสงฆ์ผู้ทำการเทศนาควรจะเทศน์เรื่องของประเพณีสารทเดือนสิบและคุณค่า หลักธรรม ในประเพณีสารทเดือนสิบ นอกจากนี้ควรจัดสถานที่วัดให้สะอาดและเหมาะสมแก่การทำบุญกุศลครั้งยิ่งใหญ่ประจำปี ส่วนการจัดกิจกรรมสารทเดือนสิบภาครฐัณัั้นควรจะมีจัด ณ สถานที่เดียว มีไขแบ่งแยกกัน เพราะจะทำให้การจราจรติดขัดในพื้นที่และนอกจากนั้นยังควรจะมีการ ให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบและสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ได้จากการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบตามจุดต่างๆ ในสถานที่จัดงานด้วย

บทสรุป

ผลการวิจัยพบว่า เปเรตหมายถึงผู้ที่ลຶวงลับไปแล้ว หรือผู้ที่ลຶวงลับไปแล้วและไปเกิดยังเปเรตวิสัยในนรก เพราะในขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่ได้ทำบาปกรรมไว้ เปเรตนั้นมียอยู่หลายชนิดตามผลกรรมที่ตนได้ทำไว้ เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ โดยเปเรตอาศัย ณ เปเรตวิสัยภูมิ คือภูมิเปเรต แต่เปเรตที่ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปในวันสารทเดือนสิบนั้นคือ “ปรตตูปชีวีเปเรต” ซึ่งปรตตูปชีวีเปเรตเป็นเปเรตจำพวกเดียวเท่านั้นที่อาจจะรับส่วนบุญกุศลที่ญาติมิตรของตนอุทิศให้ จึงทำให้เกิดเป็นประเพณีสารทเดือนสิบที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ บรรพบุรุษที่ได้ลຶวงลับไปแล้วและได้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาระดับการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบจากประชาชนที่เคยผ่านการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบของชาวตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าประชาชนชาวตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับของการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นว่ประเพณีสารทเดือนสิบมีความสำคัญต่อชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่ทำให้ลูกหลานได้ทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ได้ลຶวงลับไปแล้ว และยังได้แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทิต์ต่อบรรพชน และยังถือเป็นช่วงเวลาแห่งการรวมญาติประจำปีของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเปเรตในประเพณีสารทเดือนสิบตามหลักพระพุทธศาสนาพบว่า การจัดหมຶរបในอนาคด ควรพัฒนาในด้านความสวยงาม ดุติ แต่ต้องคำนึงถึงเครื่องอุปโภคบริโภคที่ใส่ในหมຶរប เพราะพระภิกษุสงฆ์จะใช้สิ่งของที่บรรจุในหมຶរបนี้ในการดำรงเพศสมณะช่วงเข้าพรรษา การตั้งเปเรต- ซิงเปเรตในอนาคตนั้น ในแต่ละวัดควรมีสถานที่สำหรับการตั้งเปเรตให้ชัดเจน มีผู้ที่คอยจัดระเบียบสำหรับผู้คนที่จะซิงเปเรต เพื่อมิให้เกิดการซิงเปเรตก่อนกำหนดและมีหน้าที่ให้สัญญาณซิงเปเรต และสถานที่จัดกิจกรรมประเพณีสารทเดือนสิบควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบแก่ผู้ที่เข้าร่วมประเพณีให้มากขึ้น ควรจัดสถานที่วัดให้สะอาดและเหมาะสม ส่วนการจัดกิจกรรมสารทเดือนสิบภาครฐัณัั้นควรจะมีจัดในสถานที่เดียว และควรมีการให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบและ

สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ได้จากการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบตามจุดต่างๆ ในสถานที่จัดงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยที่มีต่อประเพณีสารทเดือนสิบในด้านสังคมคือ ประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่ช่วยให้สถาบันครอบครัวมีความสามัคคีแน่นแฟ้นกลมเกลียว เนื่องจากประเพณีสารทเดือนสิบทำให้ลูกหลานที่อยู่ห่างไกลกันได้กลับมาพบหน้ากันทุกปี และยังได้กลับไปเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงทำให้ลักษณะนิสัยของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นคนที่รักพวกพ้อง สามัคคีกันในญาติพี่น้อง วงตระกูลชุมชน

2. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยที่มีต่อประเพณีสารทเดือนสิบด้านเศรษฐกิจนั้น ประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีที่ทำให้ลูกหลานที่อยู่ไกลได้กลับมาเยี่ยมบ้านเกิดของตน ซึ่งทำให้เศรษฐกิจในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงที่มีเม็ดเงินแพร่สะพัดเป็นอย่างมาก มีการจัดมหรสพต่างๆ จากภาครัฐ มีการจัดเครื่องเล่นต่างๆ ไว้ที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 84 หรือทุ่งท่าลาด ไว้เพื่อให้ประชาชนได้เล่นสนุกสนาน ท่องเที่ยวผ่อนคลายกัน จุดนี้คือเสน่ห์ของประเพณีสารทเดือนสิบที่มีการจัดมหรสพเหล่านี้ตั้งแต่ 2466 แต่สิ่งที่ควรพัฒนายังคือการจราจรที่ติดขัด เพราะอาจจะทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเข้าไปยังงานแห่งนี้ และนอกจากนั้นภาครัฐควรที่จะจัดงานที่แห่งเดียวเพราะในปัจจุบันเริ่มมีการจัดงานทั้งวัดพระมหาธาตุ ศาลากลางจังหวัด สนามหน้าเมือง ทำให้ประชาชนที่มาท่องเที่ยวเกิดการกระจายตัวนั่นเอง

3. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยที่มีต่อประเพณีสารทเดือนสิบในด้านประเพณีวัฒนธรรมนั้นผู้วิจัยเห็นว่าประเพณีสารทเดือนสิบนั้นเป็นประเพณีที่ดั้งเดิมและเหมาะสมต่อการสืบสาน ดังนั้นผู้ใหญ่อจึงควรปลูกฝังความรู้ความเชื่อในประเพณีสารทเดือนสิบให้แก่เยาวชนเพื่อให้ประเพณีสารทเดือนสิบยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต

4. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยที่มีต่อประเพณีสารทเดือนสิบในด้านการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยมองว่าสิ่งที่ควรส่งเสริมคือการประชาสัมพันธ์ไปยังภายนอกจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากประเพณีสารทเดือนสิบเป็นประเพณีประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชจะมีความรู้ในเรื่องนี้ดีอยู่แล้ว แต่บุคคลภายนอกกลับไม่รับรู้ถึงความสำคัญของประเพณีสารทเดือนสิบและสิ่งที่ได้จากประเพณีเลย ทำให้บุคคลภายนอกมองว่าช่วงวันสารทนี้เป็นแค่ช่วงประเพณีธรรมดา จึงควรที่จะประชาสัมพันธ์ถึงความพิเศษของประเพณีสารทเดือนสิบเพื่อให้พวกเขารู้สึกว่าควรค่าแก่ความมาเยี่ยมชมและท่องเที่ยวศึกษานั่นเอง

5. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยที่มีต่อประเพณีสารทเดือนสิบในด้านการส่งเสริมความเชื่อในประเพณีสารทเดือนสิบนั้นคือการที่ผู้ใหญ่ต้องช่วยกันส่งเสริมความเชื่อประเพณีสารทเดือนสิบเกี่ยวกับเรื่องเปรตให้แก่เยาวชน ถึงแม้จะมีการเชื่อว่าเปรตนั้นมีอยู่จริง แต่ก็มีความเชื่อว่าการทำบุญให้เปรตที่เป็นบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้วนั้นเป็นการแสดงถึงความกตัญญูต่องานบุญเหล่านั้น ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาและการประกอบพิธีกรรมที่วัดก็ถือเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาได้อีกทางหนึ่ง คือทำให้ผู้คนได้ฟังธรรมะของพระพุทธเจ้าและได้ใกล้ชิดศาสนา ได้นำหลักธรรมที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป ซึ่งทางภาครัฐและภาคชุมชนควรจะส่งเสริมให้มีการเทศนาให้มีเนื้อหาตรงกับประเพณีสารทเดือนสิบหรือคุณค่าที่ได้จากการเข้าร่วมประเพณีสารทเดือนสิบเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมประเพณีนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษานวัตกรรมและผลกระทบที่ได้จากประเพณีสารทเดือนสิบ
2. ควรศึกษาคุณค่าของประเพณีสารทเดือนสิบที่มีต่อชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. ควรศึกษาถึงทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงทางสังคมที่ได้จากประเพณีสารทเดือนสิบ
4. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเพณีสารทเดือนสิบในจังหวัด

นครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 12.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 : เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ**

พระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม

2554. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์. 2556.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. **เดือนสิบ'41 ที่ระลึกในการจัดงานประเพณีเทศกาลเดือนสิบ**

ประจำปี 2541 จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นาคร, 2541.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. **สารจังหวัดนครศรีธรรมราชฉบับพิเศษ “เดือนสิบ'47” ที่**

ระลึกในการจัดงานประเพณีสารทเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2547.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอดิสัน เพรส โปรดักส์, 2547.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. **สารนครศรีธรรมราช ฉบับพิเศษ เดือนสิบ '49 ที่ระลึก**

ในการจัดงานประเพณีเทศกาลเดือนสิบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปี 2549.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอดิสัน เพรส โปรดักส์, 2549.